

Τα αστικά κόμματα διχάζονται κατά πόσον η Ε.Ε θα ανταποκριθεί στις απαιτήσεις τους για διασφάλιση της εξουσίας τους και περισσότερη κερδοφορία μεγάλων καπιταλιστών των οποίων τα συμφέροντα εξυπηρετούν. Αυτό είναι δεδομένο, με τη φράση του Αβέρωφ «ναι εμείς είμαστε νεοφιλελεύθεροι γιατί θέλουμε να παραμείνει η χώρα μας στο Ευρώ και στην ευρωζώνη» να κρίνεται ως πολύ λογική με βάση τα συμφέροντα τα οποία εκπροσωπεί το κόμμα του.[1] Τι

συμβαίνει όμως με όσους διαφωνούν;

Ενόψει ευρωεκλογών θεωρούμε σημαντικό να ξεκαθαρίσουμε το «δίλημμα της Ευρώπης» το οποίο αν και το πολιτικό προσωπικό κάνει τιτάνιες προσπάθειες να κάνει τον κόσμο να συμμετέχει, εντούτοις εισπράττει την μεγαλύτερη απάθεια που θα μπορούσε να εισπράξει ένας τέτοιος θεσμός, και αυτό εκφράζεται όχι μόνο μέσα από την αποχή αλλά και γενικότερα με την συμπεριφορά του εκλογικού σώματος. Πίσω από το “όραμα της Ευρώπης”, επιμελώς στολισμένο από τον μηχανισμό προπαγάνδας, είναι το όραμα της Ευρώπης του κέρδους και των εμπορευμάτων. Αυτό ο λαός το διαισθάνεται για αυτό και το “όραμα” αυτό δεν μάζεψε και δεν θα μαζέψει ποτέ στις μίζερες εκδηλώσεις του τον κόσμο που μάζεψε η Εργατική Πρωτομαγιά στην νεκρή ζώνη. Γι’ αυτό το λόγο έχουν εισαχθεί στο δημόσιο λόγο δύο όροι, «Φιλοευρωπαϊσμός και Ευρωσκεπτικισμός>>, για να διατυπώσουν και να περιγράψουν αυτές τις δύο τάσεις έναντι του εγχειρήματος της Ε.Ε.

Καταρχήν πρέπει να σημειώσουμε κάτι το οποίο αν και πολύ απλό τείνει να χαθεί μέσα σε σχολαστικισμούς, ότι δηλαδή η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν είναι η Ευρώπη. Η Ευρωπαϊκή Ένωση αναφέρεται στην καπιταλιστική Ένωση αστικών κρατών, που ιστορικά μιλώντας, έχει την αφετηρία της μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο όταν αποφασίστηκε από τα Ευρωπαϊκά μονοπώλια (αρχικά από την Γερμανία και Γαλλία) να συνυπάρξουν για χάριν της αύξησης της παραγωγής, της αποδοτικότητας και του αυξανόμενου διεθνούς ανταγωνισμού καθώς μια ενδεχόμενη άλλη διένεξη μεταξύ τους στην ήδη καμένη γη θα ήταν καταστροφική, ιδιαίτερα κάτω από τον φόβο για την κόκκινη απειλή. Ξεκίνησε λοιπόν με την **Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα** (1952), την **Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα** (1958) και την **Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας** (1957). Αντιθέτως η Ευρώπη υπήρχε και θα υπάρχει σαν γεωγραφικός όρος ανεξαρτήτως ταυτότητας, οικονομικών και πολιτικών συνθηκών.

Παρά την δεδομένη θέση του ΑΚΕΛ για την αντιδραστικότητα του οικοδομήματος της Ε.Ε εντούτοις το κόμμα της Αριστεράς δεν έχει ξεκαθαρίσει εάν τίθεται θέμα εξόδου από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή απλά κριτικής εντός της ενάντια στις «κυρίαρχες πολιτικές». Για αυτό το λόγο έχουμε διακρίνει διαφορετικές θέσεις από διαφορετικά στελέχη του στο θέμα Ε.Ε. Η άποψη του Π. Σταυρινίδη υποψήφιου Ευρωβουλευτή με το συνδυασμό του ΑΚΕΛ για παράδειγμα, θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ατυχής:

«Για ποιαν Ευρώπη; Όχι για αυτήν. Αλλά για μιαν Ευρώπη που θα ξαναβρεί τον προσανατολισμό της. Τα ιδανικά της. Τις αξίες που έφεραν λαούς μαζί πέρα και πάνω από τα έθνη. Για αυτήν την Ευρώπη, ναι. Για αυτήν αξίζεις να αγωνιστούμε. Να συνεργαστούμε για την ισότητα, την αλληλεγγύη, την πραγματική δημοκρατία, την κοινωνική δικαιοσύνη. Την εργασία. Για ποιαν Ευρώπη λοιπόν; Για αυτήν που χάσαμε.»[2]

Δεξιά πλευρά..που ενίοτε βγαίνει και από αριστερά

Από την άλλη πλευρά, η φιλελεύθερη παράταξη του Δημοκρατικού Συναγερμού, δια χειρός Ρένας Χόπλάρου σπεύδει να κάνει ακόμη και αριστερή κριτική σε υποψήφιο του ΑΚΕΛ, παραδεχόμενη εμμέσως πλην σαφώς τον αντι-κομμουνιστικό χαρακτήρα της Ε.Ε και την προσπάθεια δημιουργίας μιας ιστορικής συνέχειας που δεν υπήρξε ποτέ απλά και μόνον στα χαρτιά για προπαγανδιστικούς λόγους.

«Η εξιδανικευμένη Ε.Ε. των «αξιών», την οποία επικαλείται ο συγγραφέας (σ.σ Π. Σταυρινίδης), ιστορικά δεν υπήρξε ποτέ. Αποτελεί μια κατασκευή χρήσιμη για την παραγωγή προπαγανδιστικού υλικού, στην υπηρεσία της δημιουργίας μιας «ευρωπαϊκής ταυτότητας». Στην πραγματικότητα, η πορεία, από την πρώτη συμφωνία για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα, μέχρι σήμερα, είναι αποτέλεσμα σύγκρουσης συμφερόντων, εκατέρωθεν καχυποψίας, ατυχημάτων, παρερμηνειών, ωμών εκβιασμών, συμβιβασμών την τελευταία στιγμή, και μερικών παράτολμων πολιτικών που έκαναν του κεφαλιού τους. Όλα αυτά, βέβαια, έγιναν δίχως ιδιαίτερη δημοκρατική νομιμοποίηση, ουσιαστικά ερήμην των λαών.»[3]

Στα ίδια μήκη σχήματος, μιας κεντρο-αριστερής κριτικής δηλαδή εντός της Ε.Ε κινούνται και οι ΕΔΕΚ-Οικολόγοι, «Στην εποχή της παγκοσμιοποίησης η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι για μας ο ζωτικός χώρος που ενισχύει και τη χώρα μας στην προσπάθεια επίλυσης παγκόσμιων προβλημάτων που έχουν επιπτώσεις σε τοπικό επίπεδο.»[4], αλλά και το ΔΗΚΟ «Απορρίπτουμε αποφάσεις της σημερινής ηγεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που έφεραν τον οικονομικό στραγγαλισμό που κρατά ολόκληρη την ευρωπαϊκή ένωση σε μια παρατεταμένη

οικονομική κρίση. Απορρίπτουμε τη πρόταση της ασύδοτης λειτουργίας των αγορών, της ύφεσης και της αύξησης της ανεργίας. Απορρίπτουμε τη μείωση της αγοραστικής δύναμης των πολλών, του περιορισμού του κοινωνικού κράτους και της συρρίκνωσης κοινωνικών δικαιωμάτων. Απορρίπτουμε την πρόταση που θέλει να πληρώνουν τα βάρη της κρίσης τα μεσαία και χαμηλά εισοδήματα. Διεκδικούμε μια προοδευτική και δημοκρατική Ευρώπη. Διεκδικούμε μια Ευρωπαϊκή Ένωση που θα λογοδοτεί στους δημοκρατικά εκλεγμένους εκπροσώπους των λαών της Ευρώπης.»[5]

Φιλοευρωπαϊκός λοιπόν δεν αποτελεί όρος με τον οποίο περιγράφεται η αγάπη κάποιου είτε για τον ευρωπαϊκό πολιτισμό και την ιστορία είτε για την αγάπη προς τους λαούς, αλλά για την στάση του απέναντι στο Ιμπεριαλιστικό οικοδόμημα των Ευρωπαϊκών μονοπωλίων. Για τον ίδιο λόγο θεωρείται οποιοσδήποτε Ευρωσκεπτικιστής, χωρίς να σημαίνει ότι Ευρωσκεπτικιστής σημαίνει κατ'ανάγκη και αντί-ιμπεριαλιστής. Μπορεί για παράδειγμα είναι ένας Ευρωπαίος λευκός εθνικιστής που θεωρεί ότι το αστικό κράτος και η εξουσία του κεφαλαίου της χώρας του εξυπηρετείται καλύτερα σε άλλες ενώσεις.

Αυτό το γενικό εισαγωγικό πλαίσιο αποδεικνύει και την λανθασμένη αντίληψη ορισμένου τμήματος της Αριστεράς στην Κύπρο που θεωρεί ότι Ε.Ε μπορεί να αποτελέσει ένα οικοδόμημα μέσα από το οποίο τα λαϊκά στρώματα μπορούν να κρατήσουν επαφές και να κάνουν κατακτήσεις χάριν στους εσωτερικούς συσχετισμούς δυνάμεων. Συνεργασία των λαϊκών στρωμάτων μέσω των κομμάτων και των οργανώσεων τους υπήρχε πολύ πριν την άφιξη της ιδέας της Ε.Ε που δημιουργήθηκε ακριβώς επάνω σε μια πλατφόρμα εξυπηρέτησης συμφερόντων του κεφαλαίου (και άρα ενάντια στα λαϊκά συμφέροντα), για αυτούς που τείνουν να τονίζουν ότι μέσω της Ε.Ε κρατείται και το λαϊκό κίνημα σε μια ανοικτή γραμμή. Αυτό επιβεβαιώνεται και ιστορικά με αμέτρητα παραδείγματα προλεταριακού διεθνισμού.

Ο καθηγητής Σταύρος Τομπάζος, υποψήφιος Ευρωβουλευτής με την Δράση-Eylem σε πρόσφατη του ομιλία εξέφρασε την πεποίθηση ότι στόχος της Αριστεράς πρέπει να είναι όχι μόνον η προστασία της Ε.Ε αλλά και η προσπάθεια εμβάθυνσης του δημοκρατικού αισθήματος εντός της, για τον λόγο ότι οι φασίστες τύπου Λεπέν είναι εναντίων. Αυτή την προτροπή έκφρασε μετά την παραδοχή ότι η Ε.Ε ήταν μια λυκοσυμμαχία ιμπεριαλιστών στα πλαίσια ανάπτυξης των Ευρωπαϊκών και Εθνικών μονοπωλίων μετά την καταστροφή του Δευτέρου Παγκοσμίου πολέμου[6]. Από αυτό το σκεπτικό βγαίνει το ότι στόχος της Αριστεράς σήμερα είναι να στηρίξει την Ιμπεριαλιστική Ευρωπαϊκή Ένωση για τον λόγο ότι караδοκεί το ακόμη πιο αυταρχικό της χέρι, η φασιστική διαχείριση του καπιταλισμού, που ίσως να επιθυμεί την διάλυσή της.

Επιπλέον, χρειάζεται μια υπενθύμιση στο «αντι-μνημονιακό» μέτωπο: η Τρόικα είναι κατά 2/3 η Ευρωπαϊκή Ένωση. Εντός της Ε.Ε αποφασίστηκαν τα μέτρα τα οποία ακολουθεί η κυβέρνηση Αναστασιάδη, και αυτή η Ε.Ε έχει συμφωνήσει σύμφωνα σταθερότητας και οικονομικής εξυγίανσης για όλες ανεξαιρέτως τις χώρες της Ε.Ε. Επομένως μνημόνιο, είχαμε και θα έχουμε όσο είμαστε μέσα στην Ε.Ε, και είναι κάτι το πάρα πολύ λογικό κρίνοντας τις βάσεις πάνω στις οποίες έχει οικοδομηθεί η Ε.Ε. Όσο για αυτούς που μιλούν για ηγεμονίες, ο πολιτικός ρεαλισμός προτάσσει ότι όταν θέλεις να μπει σε μια ιμπεριαλιστική ένωση, θα παίξεις με τους όρους που βάζουν κυρίως οι δυνατοί σε αυτές τις ενώσεις.

Η παράταξη Λιλλήκα με τη Συμμαχία Πολιτών για παράδειγμα, τοποθετούνται όσον αφορά το θέμα του Ευρωσκεπτικισμού τους:

«Η Ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ε.Ε. αναβάθμισε το κύρος και ενίσχυσε τη διεθνή οντότητα του κράτους. Επιβάλλεται η αναβάθμιση του ρόλου και της αξίας της Κύπρου εντός της Ε.Ε. αξιοποιώντας τη γεω-στρατηγική της θέση προς όφελος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.» Οι ηγεμονικές τάσεις υποσκάπτουν τις προοπτικές και καθιστούν το μέλλον τόσο του Ευρώ όσο και της Ε.Ε αβέβαιο, αφού οι πολίτες και οι λαοί χάνουν την εμπιστοσύνη τους προς αυτή. Αν δεν αναχαιτιστεί έγκαιρά ο Γερμανικός ηγεμονισμός, τότε θα τεθεί σε κίνδυνο η ίδια η Ευρωπαϊκή Ειρήνη που αποτελεί το μεγαλύτερο επίτευγμα της Ε.Ε.»

Συνεπώς, άρνηση του μνημονίου αλλά παράλληλα λιβάνισμα σε Ε.Ε με την προτροπή ότι το πρόβλημα είναι οι «νεοφιλελεύθεροί» της, είναι τόσο παράλογο όσο να θέλουμε κέρδη για τους καπιταλιστές και ταυτόχρονη αυξανόμενη ευμάρεια για το λαό. Αυτό είναι αυταπάτη και όσοι το καλλιεργούν συνειδητά κάνουν σημαντική ζημιά στο λαό.

Μάλιστα, οι προπαγανδιστές των Ευρωπαϊκών μονοπωλίων μας λένε ότι η Ε.Ε πρέπει να προχωρήσει πέραν της μονεταριστικής Ένωσης σε μια οικονομική (συγκέντρωση οικονομικών εξουσιών, κάτι που ήδη τροχοδρομείται με αρκετές αντιφάσεις) και πολιτική Ένωση και αυτό το στηρίζει και μεγάλο μέρος της Ευρωπαϊκής αριστεράς. Μα αυτή η προτροπή φανερώνει την γύμνια άγνοιας και υποκρισίας όλων αυτών που είτε δεν γνωρίζουν είτε λένε ψέματα ότι η ανισόμετρη ανάπτυξη του καπιταλισμού είναι φύση του συστήματος και άρα οι ενδο-αστικές συγκρούσεις αναπόφευκτες.

Φυσικά κάποιοι θα πουν εύλογα πως καπιταλισμός υφίσταται και έξω από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Και για αυτό η θέση περί ΕΕ πρέπει να μπαίνει σε αντικαπιταλιστικό πλαίσιο.

Βεβαίως, έξω από ΕΕ τους τρόπους συναλλαγής και εμπορίου μεταξύ των χωρών τις διαπραγματεύονται απευθείας οι ίδιες οι χώρες, νοουμένου ότι την εξουσία θα την έχει ο λαός. Όσο πιο κοντά βρίσκεται το κέντρο εξουσίας, τόσο πιο εφικτό είναι για μια ανατροπή και εγκαθίδρυση μιας άλλης εξουσίας με τον λαό μπροστάρη. Αλλά το να προπαγανδίζεις θέση έξω από την Ε.Ε χωρίς σοσιαλιστικό προσανατολισμό, τείνει να κινείται στα πλαίσια που ορίζει η εθνικιστική παράταξη, ένα δυνατό αστικό έθνος κράτος, μιας και τα “αντανεκλαστικά” του λαού θα κινηθούν ευκολότερα προς αυτή την κυρίαρχη ιδεολογία αν μιλάς εναντίων της ΕΕ σκέτα και το αφήνεις στον αυτόματο πιλότο.

Έγραφε ο Λένιν, σχεδόν έναν αιώνα πριν, στο κείμενο για το “σύνθημα των Ενωμένων Πολιτειών της Ευρώπης” (1915): «[...] Οι Ενωμένες Πολιτείες της Ευρώπης στις συνθήκες του καπιταλισμού θα ισοδυναμούσαν με συμφωνία για το μοίρασμα των αποικιών. Στον καπιταλισμό, όμως, δεν μπορεί να υπάρξει άλλη βάση, άλλη αρχή μοιρασιάς, εκτός από τη δύναμη». Μέσα από αυτό το πλαίσιο δημιουργούνται διαφορετικές προσεγγίσεις όσον αφορά την αστική εξουσία: τόσο ο Φιλοευρωπαϊσμός αλλά και ο Ευρωσκεπτικισμός δεν αμφισβητούν τον καπιταλισμό εν γένει. Αντιθέτως, και οι δύο στάσεις είναι αντανάκλαση των συμφερόντων των διαφορετικών παρατάξεων, διαφορετικών τάσεων του κεφαλαίου, που κονταροχτυπιούνται εντός του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής για το ποιος θα αναλάβει τα ηνία. Οι μεν έχουν συμφέροντα με την περαιτέρω εμβάθυνση αυτής της συμμαχίας και οι δε για ενίσχυση του αστικού κράτους μέσα από μian άλλη «Ένωση». Έχουμε αναρτήσει ήδη κείμενα αναλύοντας την σύνδεση μεταξύ Κοσμοπολιτισμού και Εθνικισμού, που δημιουργούν συνεχώς διλήμματα στη βάση επιμέρους διαφορών τους αλλά κάνοντας την αμφισβήτηση προς το καπιταλισμό κάτι το ανήκουστο: «περισσότερη ή λιγότερη ΕΕ», «ευρώ ή εθνικό νόμισμα»κτλ.

Δεν είναι τυχαίο για παράδειγμα ότι, σε συνέντευξή του Μάριου βασιλείου υποψηφίου ευρωβουλευτή του ΕΛΑΜ στο ΡΙΚ, δήλωσε πώς το κόμμα του και οι θέσεις τους εντάσσονται σε μια ευρύτερη Ευρωπαϊκή συμμαχία, μέσα στους οποίους βρίσκονται και το κόμμα του Ν. Φάρατζ στην Αγγλία, του Γκ. Βίλντερς στην Ολλανδία και η Μαρίν Λεπέν στην Γαλλία. Εξέφρασε δε την επιθυμία παραμονής στην «Ευρώπη των Εθνών»: όπου θα ελέγχει τα σύνορά της (ότι κάνει και σήμερα δηλαδή), θα ελέγχει την οικονομία της, θα έχει έλεγχο στην μεταναστευτική της πολιτική, θα έχει δικούς της νόμους, το δικό της σύνταγμα αλλά δεν θα έχει υπερίσχυση η Ευρώπη (σ.σ Ε.Ε) στο κράτος και σ αυτό που ζητά ο ίδιος ο λαός και οι πολίτες.[7]

Εάν κάποιος δεν γνώριζε τους τραμπούκους του ΕΛΑΜ, με δεδομένη την αστική σκέψη, δεν φαίνονται και τόσο «ακραίες» οι απόψεις τους, με την έννοια ότι αυτό που θέλουν είναι βασικά αυτοτέλεια του αστικού κράτους εντός της Ε.Ε. Αυτό που κάνει πραγματικά ακραίους και φασίστες τους οπαδούς και την πολιτική του ΕΛΑΜ βέβαια είναι άλλο, το οποίο έχουμε αναλύσει σε άλλες μας αναρτήσεις.

Εν κατακλείδι, είναι σαφές ότι στις επικείμενες εκλογές, το λαϊκό κίνημα κατεβαίνει είτε με αυταπάτες, είτε από αγγαρεία και συνήθεια, είτε καθόλου. Δεν υπάρχει αυτοτέλεια του εργατικού κινήματος, και για αυτό το λόγο οι εκπρόσωποί του αναγκάζονται να κάνουν μισή δουλειά. Είναι αυταπάτη και ψέμα ότι μια λυκοσυμμαχία οικονομικών συμφερόντων μπορεί να δημιουργήσει ευημερία για τους λαούς φτάνει να αλλάξει ο συσχετισμός δύναμης εντός του. Είναι σαν να παρακαλάμε να αλλάξει ο βασιλιάς, να γίνει πιο προοδευτικός, χωρίς να ζητούμε την κατάργηση του θεσμού της βασιλείας. Το ζήτημα λοιπόν της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν κινείται εντός ενός ουδέτερου οργανισμού ο οποίος έχει χάσει τις αξίες του όπως μας λένε. Έχει να κάνει όπως και με το αστικό κράτος, με ένα θεσμό βαθύτατα ταξικό, εντός του οποίου οι αποφάσεις που παίρνονται, όπως παίρνονται, κινούνται στην μια ή την άλλη κατεύθυνση διαχείρισης της κρίσης του καπιταλισμού, χωρίς να αγγίζει τη ρίζα του προβλήματος. Οποιαδήποτε ταξική πολιτική ενταφιάζεται σε μια προσπάθεια να αποτραπεί από το να καταλάβει ο λαός την πιο σημαντική αντίθεση του καπιταλισμού, ότι δηλαδή τα κέρδη του κεφαλαίου στην ιστορική αυτή περίοδο δεν μπορεί ποτέ να συμπίπτουν με γενική ευημερία των λαών.

Η προτροπή για ένα Σοσιαλιστικό όραμα για το μέλλον δεν μπορεί να περιέχει ούτε τον καπιταλισμό σαν οικονομική βάση του, ούτε την Ε.Ε σαν πολιτικό και οικονομικό θεσμό του. Για αυτό το λόγο έξοδος από την Ε.Ε χωρίς να μπαίνει στα πλαίσια μιας αντικαπιταλιστικής ανατροπής του συστήματος είναι το ίδιο ανένδοξη και παραπλανητική όσο η στήριξη σε μια Σοσιαλιστική Ευρώπη εντός των πλαισίων της Ε.Ε. Ο λαός δεν μπορεί να στηρίξει τις ελπίδες του σε κανένα απ τα δύο ρεύματα γιατί παρά τις επί μέρους διαφορές, και οι δύο πλευρές του νομίσματος έχουν τον ίδιο σκοπό. Επομένως μιλάμε για ένα δίλημμα αστικό, στο οποίο το λαϊκό κίνημα μπορεί να παρακολουθεί και να σχεδιάζει την στρατηγική του συμμετέχοντας αλλά για ενδυνάμωση του λαϊκού κινήματος και με προσανατολισμό προς την λαϊκή εξουσία.

«Από την άποψη των οικονομικών όρων του ιμπεριαλισμού, δηλαδή της εξαγωγής κεφαλαίων και του μοιράσματος του κόσμου από τις «προηγμένες» και «πολιτισμένες» αποικιακές δυνάμεις, οι Ενωμένες Πολιτείες της Ευρώπης μέσα σε καπιταλιστικό καθεστώς, είτε είναι απραγματοποίητες, είτε είναι αντιδραστικές.»[8]

Σημειώσεις

[1] <http://www.sigmalive.com/news/politics/122536>

[2] <http://cyprusnews.eu/panagiotis-staurianidis/1980174-2014-03-18-20-50-55.html>

[3] <http://cyprusnews.eu/rena-choplarou/1987042-2014-03-21-08-59-39.html>

[4] <http://www.sigmalive.com/news/politics/100088#sthash.GZguPWPR.dpuf>

[5] <http://www.sigmalive.com/news/politics/126481#sthash.t0gj9BMp.dpuf>

[6] <http://vimeo.com/95423027>

[7] https://www.youtube.com/watch?v=y_yhleApm8

[8] Β.Ι. Λένιν - «ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΘΗΜΑ ΤΩΝ ΕΝΩΜΕΝΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ» («Απαντα», 5η έκδοση, «ΣΕ», τόμος 26, σελίδες 359-363)

Πηγή: **agkarra.com**